

obmeškalé strany, »pokud jsou obsaženy v přípravných podáních...« místo: »pokud jsou dotvrzeny obsahem přípravných podání...«, aby dikce nesváděla snad k domněni, že musil předcházeti nějaký přednes, když se ona prohlášení nebo skutkové údaje »dotvrzují«.

§ 407. Zde a podobně i v § 408 se mluví nově o »zamítnutí« návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání místo o jeho »odmítnutí«, ježto jde vlastně o věcné vyřízení návrhu.

§ 412. Odstavec 1 byl na konci doplněn slovy: »nebo jestliže oprávněný teprve dodatečně se dozvěděl o okolnostech, jež poskytnutí jistoty odůvodňují«, ježto i tento případ nutno posuzovati stejně jako případ v druhé větě dosud upravený.

§ 413. Před dosavadní text odstavce 2 byla vložena nová věta tohoto znění: »Návrh může být učiněn jen do skončení jednání v první stolici«, aby bylo jasné vyloučeno uplatňování takového návrhu snad až ve stolici opravné.

§ 426. Druhá věta byla formulována nově takto: »O p r a v a z m o c i ú r e d n í se má státi zejména též tenkrát, jestliže se vyhotovení rozsudku, jak bylo doručeno stranám, neshoduje s rozhodnutím od soudu vydaným.« Tím položen důraz na rozpor mezi vyhotovením, jež bylo doručeno stranám, protože právě z tohoto vyhotovení strany vycházejí, a mezi rozhodnutím skutečně od soudu vydaným.

§ 427, odst. 1. V druhé větě bylo výslovně naznačeno, že soud ustanoví rok jen o návrhu, jenž bude včas podán.

§ 430. V odstavci 2, ve větě první připojena byla slova: »nebo po jeho prohlášení«, jejichž smysl naznačuje dále v závorce citace § 419, odst. 3. V odstavci 3 pak opět zdůrazněno, že se předpokládá včasné podání návrhu.

§ 433. V odstavci 2 mluví se nově všeobecně o manželech, kteří přestali být československými státními občany, protože vzdání se občanství je jen jedním z těchto případů a není důvodu ustanovení zde obsažená omezovati jen na tento případ.

§ 438, odst. 2. Pokud má písemné vyhotovení usnesení obsahovati údaje § 420, odst. 1, č. 1 a 2, bude ustanoveno vládním nařízením. (Pokračování.)

Robert Steiner:

K POJMU SMÍRU V §§ 17 A 18 ZÁKONA O OCHRANĚ CTI.

Předpis § 17, odst. 3 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n. stanoví, že v případech, kdy se trestného činu zúčastnilo několik osob, tudíž v případech objektivní konexity se soukromá žaloba vztahuje jen na toho, na koho byla podána — až sem platí ustanovení to podle všeobecných zásad zřejmě i pro žalobu veřejnou — a že, došlo-li v takovém případě ke smíru nebo k rozsudku, může soukromá žaloba být podána proti ostatním vinníkům, jen když si oprávněný p ř e d s m í r e m nebo do konce průvodního řízení výslovně vyhradil právo stíhati. Rozhodnutím č. 5927 Sb. n. s. bylo vysloveno, že této výhrady je zapotřebí jen pro p o d á n í žaloby (t. j. ve smyslu tohoto ustanovení ovšem i pro podání žádosti za trestní stíhání) a nikoli pro pouhé pokračování ve stíhání již dříve zavedeném.¹⁾

Naproti tomu praví hned následující ustanovení § 18, odst. 1, že došlo-li ke smíru nebo k rozsudku o soukromé žalobě pro některý čin trestný podle zákona o ochraně cti, může jedna strana stíhati druhou stranu pro jiný takový trestný čin, který proti ní spáchala do ujednání smíru nebo do konce průvodního řízení, jen když si před smírem nebo před ukončením průvodního řízení výslovně vyhradila právo ji stíhati. Judikaturou (rozh. č. 5670, 5771, 6023 Sb. n. s.) bylo vysloveno, že se toto ustanovení vztahuje nejen na vzájemné žaloby v užším slova smyslu, nýbrž i na případy subjektivní konexity, kdy se tedy jedna

¹⁾ Viz Steiner, Schutz der Ehre, str. 73, Poláček, Ochrana cti, str. 63.

strana dopustila více útoků na čest druhé strany. Zde platí nutnost výhrady k zachování stíhacího práva i pro věci již zahájené, t. j. pro případy, kdy byla v době smíru nebo skončení průvodního řízení v druhé věci již podána žaloba (rozh. č. 5670, 5869, 6023 Sb. n. s.), pokud ovšem věci ještě nejsou ve stadiu řízení opravného, v němž přece již nepřichází v úvahu ani obdobný zánik žalobního práva ustoupením od žaloby.²⁾

V obou ustanoveních setkáváme se tedy s pojmem smíru. Pokud jde o ustanovení § 18, byl v praxi — soud zrušovací ještě neměl příležitost otázku tu řešiti — zastáván též názor, že se tu pojmem smíru rozumí jak soudní tak i mimosoudní smír. Musím se přiznati, že jsem se ve svém komentáři ani u § 17, ani u § 18 nezabýval touto otázkou, leč jen proto, že jsem pokládal za nepochybné, že při souběžnosti pojmů »smír« a »rozsudek«, pokud se týče »konec průvodního řízení« nelze míti na mysli smír mimosoudní. Leč poznáv, že se přece vyskytly pochybnosti, ano že byl skutečně zastáván názor, že předpis § 18 platí též pro případy mimosoudního smíru (viz rozh. Tko I 2/37 vrchního soudu v Praze), považují nyní přece za záhodno otázku tu blíže zkoumati.

Na první pohled bylo by snad možno říci, že zákon mluví všeobecně o smíru a že lege non distinguente nutno jím rozuměti i smír mimosoudní, zvláště když soubor zákonů č. 108/1933 a č. 124/1924 ve znění vyhlášky č. 145/1933, kteréžto zákony přece tvoří jednotu (rozh. č. 5670, 5728 Sb. n. s.) na jiných místech a to v § 10, odst. 1 a § 11, odst. 2 zákona č. 124/1924 přece mluví výslovně o smíru soudním. Argumento a contrario šlo by tudíž v §§ 17 a 18 o smír v širším slova smyslu, tudíž též o smír mimosoudní. Výklad ten by byl pochybený z různých důvodů.

1. Podle rozhodnutí č. 5670 Sb. n. s. a podle materialíí zákona o ochraně cti, jichž se toto rozhodnutí dovolává, směřuje ustanovení o nutnosti výhrady stíhání po rozumu § 18, odst. 1 cit. zákona nejen k tomu, aby, pokud jde o vzájemné žaloby, bylo čeleno oblíbenému postupu, že se při vzájemných urážkách vyčká až do posledního dne lhůty, aby druhá strana již vzájemně žalovati nemohla, nýbrž i k tomu, aby druhá strana i soud nabyly spolehlivěji včas vědomosti o zamýšlené žalobě než podáním samé žaloby, aby tím bylo čeleno zavlékání sporů do doby pozdější a novému rozněcování myslí, což také nejlépe přispěje k sjednání smíru, a nedošlo-li k němu, umožní aspoň soudci, aby rozhodl o celém souboru sporných věcí najednou (vládní návrh tisk 830/1933 poslanecké sněmovny, str. 29). Má tudíž tím býti umožněno, aby veškerá ublížení na cti mezi týmiž stranami byla podle možnosti vyřízena jedním rázem a řízení o nich se nevěleklo do nekonečna (rozh. č. 5670 Sb. n. s.). Můžeme připustiti, že by se tato potřeba mohla vyskytnouti i při mimosoudním smíru, ale nutno zkoumati otázku, zda by tu byla záruka pro vyhovění této potřebě i možná.

Tu si musíme především uvědomiti, že ani smír soudní není sám o sobě důvodem pro zánik stíhacího práva. Tento zánik bývá naopak pouhým následkem toho, že při soudním smíru dojde k upuštění od stíhání nebo k odvolání žaloby. Teoreticky je smír možný i v jiném směru, na př. že žalobce za nějaký ústupek obžalovaného omezí žalobní návrh na pouhé uznání obžalovaného vinným (§ 19, odst. 1 zákona o ochraně cti). Leč pravidlem je, že soudním smírem se trestní řízení končí a to proto, že soukromý žalobce důsledkem smíru od žaloby ustoupí, což má v zápětí zastavení trestního řízení podle §§ 46, 112 nebo 259, odst. 2 tr. ř. Tomu tak bylo již před vydáním zákona č. 124/1924 Sb. z. a n., tudíž v době, kdy se zákon v oblasti

²⁾ Steiner, Schutz der Ehre, str. 76.

ochrany cti vůbec nezmínil o smíru. Leč na tom se nic nezměnilo ani zavedením ustanovení § 8 cit. zák., jímž byla jen vyslovena obligátnost soudního pokusu o smírné jednání (v případech veřejné žaloby ovšem jen k zvláštní žádosti obviněného). Na tom nebylo konečně nic změněno ani novými předpisy zákona o ochraně cti. Právě-li § 25, odst. 4 tohoto zákona, že, nedošlo-li ke smíru, koná se vyšetřování, a pravě-li dále § 25, odst. 5, že útraty jednání nezakončeného smírem náležejí k útratám trestního řízení, plyne z toho ovšem arg. a contrario předpoklad zákonodárcův, že se smírem trestní řízení končí, nelze však pochybovati, že i podle nové úpravy má tento účinek zánik stíhacího práva a skončení trestního řízení jen ustoupení od stíhání, pokud se týče od žaloby jako pouhý ovšem obvyklý, ba pravidelný prvek onoho souboru právních prohlášení stran, jež nazýváme smírem. Prohlašuje-li strana v průběhu nebo v důsledku soudního smíru nejen vůči druhé straně, nýbrž i vůči soudu, že od žaloby upouští, nastane tím samozřejmě zmíněný účinek, totiž zánik stíhacího práva (§ 530, věta 2 tr. z. a § 19 zák. o ochraně cti).

A jak se má věc u mimosoudního smíru? Po této stránce jsme odkázáni na ustanovení § 1384 obč. zák. Nepochybně může na základě tohoto ustanovení urážející býti civilněprávně stíhán, aby slib dodržel a to zřejmě i v tom směru, aby od stíhání upustil, pokud se k tomu zavázal. Leč otázkou, o níž nám jde pro naše tema, je, zda a do jaké míry takový mimosoudní smír působí přímo a samostatně na stíhací právo uraženého. Došlo-li při mimosoudním smíru k výslovnému prominutí, je stíhání podle § 17, odst. 1 zákona o ochraně cti vyloučeno, zaniká tedy žalobní právo. To platí však jen potud, pokud nebylo stíhání již před tím u soudu navrženo, jak plyne z těchto úvah. Již § 530 tr. z. z r. 1852 rozlišuje a mluví v první větě o prominutí jen jakožto okolnosti, která právě tak jako uplynutí žalobní lhůty brání tomu, aby mohlo stíhání ještě býti zavedeno, kdežto v druhé větě mluví o případech, kdy byla žádost za potrestání již podána a kdy může stíhání býti učiněno ilusorním jen tím, že se žádost za stíhání dříve než rozsudek byl vyšetřovanému vyhlášen, odvolá (scil. vůči soudu). Stejně rozlišuje i zákon o ochraně cti č. 108/1933 Sb. z. a n. O výslovném prominutí mluví jen § 17, odst. 1, nadepsaný »podání soukromé žaloby«. Právě se tu, že stíhání soukromou žalobou je vyloučeno, jestliže osoba oprávněná k soukromé žalobě buď čim výslovně prominula, nebo jestli do uplynutí dvouměsíční lhůty nepodala žádost za trestní stíhání, kdežto o případech, kdy trestní řízení bylo již zavedeno, mluví jen § 19, nadepsaný »odvolání neb omezení soukromé žaloby«. Zde není řeč o tom, že se prominutí vůči urážejcímu přiznává nějaký účinek ve smyslu zániku žalobního práva, nýbrž se jen ustanovuje — systematicky zcela správně — účinek upuštění od stíhání čili odvolání soukromé žaloby, totiž účinek, že soukromý žalobce nemůže pro týž čin žalobu znovu podati, co právě znamená konsumaci nebo zánik stíhacího práva. Je to také systematicky úplně odůvodněno, neboť jakmile je trestní řízení v běhu, jakmile se tedy žalobce domáhal zákroku soudu, nemá sice žalobce ztratiti právo k dispozici se svým žalobním právem, ale svoje disposiční prohlášení může nyní podati jen vůči soudu. Nepokládám proto za systematický pokrok, pokud osnova trestního zákona z roku 1937 na rozdíl od dosavadní systematicky odůvodněné úpravy v § 93 bez rozdílu, ať byly již podány návrh nebo žádost za trestní stíhání čili nic, ať tedy jde o stadium před zavedením trestního řízení nebo po něm, staví vedle sebe výslovně prominutí a odvolání návrhu nebo žádosti za trestní stíhání. Zejména nelze samozřejmě z této navrhované úpravy činiti závěry na dosavadní stav, neboť stav de lege lata je jak podle § 530 tr. z., tak podle §§ 17 a 19 zákona o ochraně cti zcela jasný v tom smyslu, jak byl nahoře vylicěn.

K jinému výsledku nevede ani zřetel na obsah materialíí. Důvodová zpráva (tisk č. 830 posl. sněm. z roku 1930, str. 29) praví, že, byla-li soukromá žaloba podána, může býti opět odvolána, arci jen pokud soud první stolice nepočal prohlašovati rozsudek. Zákon prodlužuje možnost žalobu odvolati proti stavu podle bývalého trestního řádu rakouského, podle něhož lze žalobu odvolati jen do té doby, než se soud odebere k poradě o rozsudku (§ 259, dst. 2 tr. z.). Podle důvodové zprávy stalo se tak v zájmu možného smírného vyřízení věci, aby totiž bylo umožněno, odvolati žalobu ještě potom, když se soud usnesl na rozsudku, pokud jen nepočal je prohlašovati. Důvodová zpráva pokračuje, že odvoláním žaloby je žalobní právo konsumováno. Pak se ovšem praví, že sluší posuzovati podle okolností případu, zda za odvolanou sluší pokládati žalobu, o níž došlo mezi stranami k soudnímu či mimosoudnímu narovnání. Toto místo mohlo by na první pohled snad poukazovati na to, jakoby bylo odvolání žaloby s účinkem konsumování žalobního práva možné i mimo soud. Leč nehledíc k tomu, že by bylo mimosoudní odvolání žaloby již systematicky tak nemožné, že již proto nelze uvedenému místu důvodové zprávy

přiznati takový význam, poučuje nás v opačném směru i ta okolnost, že § 19, odst. 1 staví vedle sebe upuštění od stíhání (pokud se týče podle formulace nadpisu »odvolání soukromé žaloby«) a omezení žalobního návrhu toliko na uznání obžalovaného vinným. Zjistě nebudě pochybnosti, že tato druhá jen částečná dispozice se žalobním právem se může státi jen před soudem, zvláště když kongruentní předpis § 9, odst. 1, č. 1 praví: »Jestliže žalobce se omezil toliko na návrh, aby obviněný byl uznán vinným a výslovně prohlásil, že neřádá, aby byl také potrestán.« Je-li takto nepochybně, že se uvedená částečná dispozice se žalobním právem může díti jen prohlášením čili návrhem před soudem, nemůžeme podle zřejmé tendence zákona nic jiného předpokládati pro případy úplné dispozice se žalobním právem, dispozice zachycující samu jeho existenci, totiž takové dispozice, již se žalobní právo neomezuje, ale dokonce přivádí na zmar, zvláště když i důvodová zpráva (str. 30) výslovně poukazuje na to, že se zmíněné omezení žaloby a její odvolání řeší podle analogie.

Svrchu uvedené místo důvodové zprávy, že otázku, zda za odvolanou jest pokládati žalobu, o níž došlo mezi stranami k soudnímu či mimosoudnímu narovnání, sluší posuzovati podle okolností případu, neznamená tedy, že žaloba může mimosoudním prohlášením býti vzata zpět, nýbrž souvisí zřejmě s tím, že se odvolání žaloby — ovšem na rozdíl od prominutí — nemusí díti výslovně, ale že se může státi i konkludentními činy (Steiner, Schutz der Ehre, str. 77). Došlo-li k mimosoudnímu narovnání, naprosto to není hotové odvolání žaloby, ale nějaké konkludentní následující prohlášení žalobcovu u soudu, jež by snad samo o sobě neznamenalo upuštění od stíhání, může v souvislosti s poukazem na předchozí mimosoudní smír býti pojímáno jako upuštění od stíhání (na př. prohlášení žalobcovu: »Pane soude, my jsme se čerá vyrovnali, půjdeme domů«). Tím spíše může (ovšem nemusí) prominutí udělené při hlavním přelíčení podle okolností zahrnouti v sobě odvolání žaloby (Steiner, Schutz der Ehre, str. 77).

Poznali jsme tudíž, že mimosoudní smír způsobí ovšem zánik stíhacího práva, ale jen tehdy, nebylo-li ještě stíhání u soudu navrženo a obsahuje-li smír výslovně prominutí, že však naproti tomu není ustanovení, podle něhož by měl mimosoudní smír v době po zavedení trestního řízení eo ipso v zápětí zánik stíhacího práva ve věci, na kterou se smír vztahuje a ve které je stíhání u soudu již navrženo. Stíhací právo zůstává zde nedotčeným, ať smír obsahuje výslovně prominutí, jež podle toho, co dovedeno, nemá samo o sobě vliv na trvání stíhacího práva, bylo-li stíhání již navrženo, ať obsahuje mimosoudní smír dokonce výslovný příslib, že osoba k stíhání oprávněná upustí od stíhání. Stíhací právo zaniká naopak v takovém případě až tehdy, když žalobce (osoba k soukromé žalobě oprávněná) splní smír ať tím, že vezme výslovně nebo konkludentním činem žalobu nebo žádost za stíhání zpět, ať aspoň tím, že stejný výsledek způsobí pasivním chováním, na př. nepodáním obžalovacího spisu v zákonné lhůtě, neučiněním návrhů, jichž je jinak k udržení žaloby třeba, nedostavením se k hlavnímu přelíčení, nebo opominutím závěrečných návrhů při něm (§§ 46, odst. 3, 112, odst. 2, 211, 261, odst. 2, 320, odst. 2, 321, odst. 3 tr. ř.). Dokud žalobce ve věci již zahájené smír uvedeným způsobem ať činné nebo pasivně neuskuteční, nezanikne tudíž stíhací právo. Kdybychom pak opominutí výhrady stíhacího práva pro jiné věci mezi týmiž stranami přiznávali i v případě mimosoudního smíru účinek, že stíhací právo v těchto věcech zaniká, dospěli bychom tedy k podivnému výsledku, že by totiž ona věc ve které byl smír uzavřen, zůstala v běhu a že by jen v ostatních věcech ať již zahájených nebo nezahájených zaniklo stíhací právo. Že tím by nebylo dosaženo cíle zákonodárce, aby byl celý soubor sporných věcí najednou a jedním rázem vyřízen, je na bíledni. Bylo by dokonce protismyslné, že ve věci, ve které je mimosoudní smír uzavřen, může býti bez překážky pokračováno, dokud druhá strana nedosáhne splnění smíru zpětvzetím žaloby, že by však smír v ostatních věcech smírem obsahově vůbec nedotčených projevil onen samočinný efekt, který je mu upřen v hlavní věci, na kterou se smír vlastně vztahuje.

Že zákon nemůže zamýšleti, aby byl takový výsledek možný, je na snadě. Již tato úvaha vede tudíž k tomu, že preklusivní účinek opominutí výhrady, jež má § 18 na mysli, nemůže platiti pro případy mimosoudního smíru.

Při tom je samozřejmě lhostejno, zda došlo k mimosoudnímu smíru spontánně nebo snad v souvislosti s obligátním soudním jednáním o smír. Podle § 25, odst. 1 může totiž jednání o smír býti jednou odročeno na souhlasnou žádost stran. Když pak strany v tomto odročeném jednání pokračují mimosoudně a smír uzavřou, jde samozřejmě zase jen o smír mimosoudní a platí vše to, co svrchu po této stránce dovedeno.

devším otázka, co znamená výhrada stíhacího práva, pokud se týče, vůči komu se tu stíhací právo vyhrazuje. Nedojde-li k výhradě v případech, kde by jí bylo zapotřebí, má to v zápětí zánik stíhacího práva. Kdyby strana v takových případech přes to trvala na stíhání a kdyby došlo k odsuzujícímu rozsudku, byl by tento rozsudek stížen zmatkem podle § 281, č. 9 b) tr. ř., k němuž je v řízení zrušovacím přihlížeti z povinnosti úřední (viz rozh. č. 5670 Sb. n. s.). Již z toho plyne, že výhrada se činí vůči orgánům, jež jsou pověřeny konáním spravedlnosti, a nikoli snad vůči druhé straně, která přece nerozhoduje o tom, co se vyhrazuje, pokud se týče o otázce, zda tu je či není stíhací právo. Již tato podstata výhrady stíhacího práva poukazuje na to, že výhrada musí býti prohlášena vůči soudu.

Pokud uvedené ustanovení čelí úskokům protistrany, o nichž byla svrchu řeč, měla by ovšem výhrada praktický význam i pro protistranu. Pokud však ustanovení, jak již svrchu uvedeno, rozhodnutím č. 5670 Sb. n. s. odůvodněno a materialie doloženo, směřuje i k tomu, aby soud měl úplnou evidenci o všech sporných věcech mezi stranami a aby mu bylo tím do jisté míry umožněno, všechny tyto věci vyřídit, pokud se týče vyrovnati jedním rázem, je jasno, že instituce výhrady slouží i k cílům účelného a ekonomického soudnictví. Toto hledisko zdůrazňují jak na různých místech materialie, tak i judikatura (nejmē rozh. č. 5670 Sb. n. s.).

Důvodová zpráva (str. 29) totiž uvádí, že se zmíněnou úpravou soudci umožní, aby rozhodl o celém souboru sporných věcí najednou, pokud se týče, že takto druhá strana i soud nabudou spolehlivěji včas vědomosti o zamýšlené žalobě vzájemné než podáním žaloby samé.³⁾ V tomto směru dovolává se materialí i rozhodnutí č. 5670 Sb. n. s., které klade zvláštní důraz na to, že na rozdíl od § 263 tr. ř. tkví účel prvního odstavce § 18 zákona o ochraně cti v tom, že soud má býti přímo upozorněn stranami i na další činy, stavší se mimo hlavní přelíčení, pokud se týče, že tu má býti zaručen zákonodárcem zamýšlený účel, aby se soud včas dověděl o vzájemném ublížení na cti. Podle tohoto rozhodnutí má býti čeleno tomu, aby se soud, projednávající první případ, nedozvěděl při hlavním přelíčení o nově podaném stíhacím návrhu. Rozhodnutí ještě zdůrazňuje, že i tehdy, když vyšlo při hlavním přelíčení najevo, že v druhé věci byla již podána žaloba, nezproštuje to příslušnou stranu povinnosti, aby přes to prohlásila výslovně, že setrvává i na žalobě již podané a že si tedy další stíhání vyhrazuje, neboť jde o předpis přísně formalistický a velmi kategorický, který nepřipouští žádnou výjimku a musí býti přesně vykládán.

Všechna tato místa poukazují na to, že účelem uvedené úpravy je, aby nejen strany byly chráněny proti úskokům protistrany, nýbrž aby byla též soudu umožněna co nejspolehlivější a uvedeným formalismem na jakékoli kasuistice nezávislá evidence všech příslušných sporů mezi stranami. I z toho vysvítá, že zákon nemůže míti na mysli mimosoudní výhradu stíhacího práva při mimosoudním smíru.

3. Připustili jsme, že v případech § 18 hájí instituce výhrady stíhacího práva nejen zájmy soustředěné, urychlené a ekonomické jurispru-

³⁾ Viz stejně i důvodovou zprávu k osnově tr. zák. z roku 1926, str. 44.

dence o sporech mezi týmiž stranami, nýbrž že tu jde též o zájem stran, totiž o jejich ochranu proti úskokům. S tohoto druhého hlediska splnila by svou funkci do jisté míry i výhrada mimosoudní. Leč vidíme, že i § 17, odst. 3 nařizuje pro případy objektivní konexity, že, došlo-li tu ke smíru nebo k rozsudku, může soukromá žaloba proti ostatním vinníkům býti podána jen tehdy, když si oprávněný před smírem nebo do konce průvodního řízení výslovně vyhradil právo je stíhati. Tu snad nikdo nebude tvrditi, že by měla smysl i mimosoudní výhrada. Bylo by absurdní, aby si uražený při smíru s osobou A (na př. s pisatelem článku) vyhradil vůči této osobě právo stíhati osobu B (na př. redaktora), vždyť je to věc, která A vůbec nezajímá, ačli nejde právě o případy ručení podle § 10 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a n., kterýžto poměr platí však jen mezi vlastníkem, vydavatelem a odpovědným redaktorem. Bylo by tu věru velice divné, že by uražený nesměl již stíhati redaktora nebo rozšiřovatele, poněvadž si při mimosoudním smíru s pisatelem článku vůči němu nevyhradil právo stíhati jmenované další odpovědné osoby. Je tedy vyloučeno, že by ustanovení § 17, odst. 3, pokud mluví o smíru, mělo na mysli i smír mimosoudní a právem mají proto Hrabánek-Milota (Právo tiskové, str. 252) za to, že, prominul-li oprávněný jednomu vinníkovi jen mimosoudně, o žalobě proti ostatním neplatí podmínka výhrady. Byť i je podle toho, co předesláno, zjevně, že u § 18 přichází na rozdíl od § 17, odst. 3 v úvahu i informace a evidence strany a nikoli jen soudu, přece se při úplné podobnosti dikce těchto míst zákona nelze domnívati, že zákonodárce užil slova »smír« v § 17, odst. 3 jen ve smyslu smíru soudního a v § 18 hned následujícím ve smyslu širším, totiž ve smyslu smíru jak soudního, tak mimosoudního.

4. Že zákon má na mysli jen smír soudní, tomu nasvědčuje obzvláště i zřejmá paralela mezi pojmy »smír« a »rozsudek«, pokud se týče »smír« a »konec« nebo »ukončení průvodního řízení« v §§ 17 a 18. Je skutečně mivlitelno, že by tu zákon postavil na roveň solenní soudní úkony rozsudku, pokud se týče ukončení průvodního řízení a mimosoudní smír, k němuž došlo třeba zcela neformálně, mimochodem na ulici nebo v kavárně, v hostinci a pod.? Z uvedené paralely je přece jasno, že zákon má na mysli jen průběh soudního řízení a způsoby jeho skončení. Při limitování doby, do kdy musí dojít k výhradě, pamatuje tu zákon na obvyklý způsob ukončení trestního řízení, totiž na rozsudek, a stanoví, že tu musí dojít k výhradě před ukončením průvodního řízení, tedy před soudním úkonem, jenž se v protokolu autenticky zjišťuje. Z ostatních způsobů skončení trestního řízení vynechává zákon případy, kdy soukromý žalobce od stíhání upustí jednostranným aktem, k němuž se účinky § 18, odst. 1 nepojí,⁴⁾ a přihlíží jen k oněm případům, kdy upustí od stíhání na základě smíru. Vidíme tudíž, že zákon má tu na mysli takové skončení trestního řízení, kde je přítomnost obou stran buď předpokladem (u smíru), neb aspoň pravidlem (skončení průvodního řízení), kde ovšem případná nepřítomnost obžalovaného jde na jeho vrub, takže opominutí výhrady se strany řádně obeslaného nepřítomného obžalovaného má zřejmě stejný význam jako opominutí výhrady obžalovaného k hlavnímu přelíčení se dostavivšího.

⁴⁾ Poláček, Ochrana cti, str. 65.

Jen u soudního smíru, který bývá podobně jako akt skončení průvodního řízení předmětem protokollace, je poskytnuta možnost spolehlivého zjištění, zda k výhradě došlo před smírem, pokud se týče zda se oprávněný dověděl o jiném trestném činu neb o osobě vinníkově teprve po ujednání smíru (§ 18, odst. 1), a zda byla žádost za trestní stíhání vzájemně spáchaného činu podána do 15 dnů po ujednání smíru (§ 18, odst. 3). Navazuje-li zákon takové lhůty a účinky jednak na ukončení průvodního řízení, jednak na ujednání smíru, nelze si představit, že by tu měl zákon na mysli smír mimosoudní neprotokolovaný, často jen ústní a mnohdy nejen po stránce obsahové, nýbrž i po stránce časové zcela neurčitý. Zkušenost denního života nám ukazuje, že mimosoudní smír, pokud jde o útoky na čest, buď vůbec nebývá fixován, nebo po stránce časové, nebo že se jeho fixování děje i po stránce časové způsobem zcela neautentickým.

5. Svrchu uvedená místa materialí svědčí, jak již řečeno, o tom, že zákonodárci šlo při úpravě instituce výhrady v § 18 též o evidenci a informaci soudu. Zákon sice nepraví, kde, vůči komu a — nehledíc k slovu »výslovně« — jakým způsobem musí si strana právo stíhací vyhradit. Nejsem se nepraví, že se tak musí státi před soudem. Dokazují-li někteří, že lege non distinguente je prý smírem rozuměti i smír mimosoudní, bylo by právě tak možno tvrditi, že stačí mimosoudní výhrada stíhacího práva i v případech ukončení průvodního řízení. Při takovém mechanickém výkladu bylo by ovšem možno také tvrditi, že na př. ustanovení, že výhrada není potřebí, dověděl-li se oprávněný o trestném činu neb o osobě vinníkově teprve po ujednání smíru nebo po ukončení průvodního řízení, platí jen pro § 18, leč nikoli pro § 17, odst. 3, ačkoli by bylo ve skutečnosti protismyslné, předpokládati zánik stíhacího práva proti B, třebaže o jeho vině nebylo soukromému žalobci v době smíru s obviněným A nebo v době ukončení průvodního řízení v trestní věci proti A naprosto nic známo. Opak toho je správný, ačkoli § 17, odst. 3 výslovného předpisu o tom na rozdíl od § 18 neobsahuje.⁵⁾ Zákony nelze vykládati jen gramaticky a mechanicky, nýbrž podle smyslu, jak vysvitá že souvislosti těch kterých ustanovení.

Ačkoliv tedy zákon o formě výhrady nepředpisuje nic jiného, než že musí býti výslovná, nelze přece pochybovati, že stačí jen výhrada u soudu, kdyžž mimosoudní výhrada by sice vyhovovala funkci informace strany, leč nikoliv účelu evidence a informace soudu. Že mimosoudní výhrada by také postrádala jakoukoli autentičnost po stránce časové, bylo již řečeno. Totéž však platí ve směru obsahovém, neboť výhrada práva stíhacího v jiné věci musí se, hledíc k požadavku výslovnosti, státi zřejmě takovým způsobem, který stačí k individualisaci trestného činu, o němž jde, do té míry, že nemůže býti zaměněn za jiný skutek.⁶⁾ Stačí tu ovšem označení spisu, v němž se ta která věc vede. I tento požadavek poukazuje na to, že zákon nemůže míti na mysli výhradu mimosoudní.

K tomu vede nás i úvaha, že zákon o ochraně cti, pokud se týče jeho předchůdkyně, totiž osnova trestního zákona z r. 1926 (§ 29), nezavedly pojem výhrady jako novou, našemu právu snad dosud neznámou instituci. Výhrada stíhacího práva je naopak našemu trestnímu řádu již známa na různých místech. Jde tu o ustanovení §§ 57, 263, 264, 320, 321 a 363 tr. ř. Ve všech těchto případech běží o výhradu stíhání během soudního řízení, tudíž o výhradu před soudem. Vidíme tedy, že podle trestního řádu má jen opominutí výhrady stíhání před soudem a v soudním řízení v zápětí preklusi a zánik stíhacího práva. Účelem zmíněné instituce jest, aby byla obviněnému dána záruka, že nemůže býti znovu stíhán pro skutky, o kterých již bylo konáno trestní řízení nebo které aspoň již v trestním řízení vyšly najevo.⁷⁾ Výhrada musí tu býti učiněna formálně, nestačí na př. pouhé prohlášení, že si to žalobce nenechá líbiti, že bude žalovati a pod. (Srov. rozh. č. 2515 Sb. n. s.) Možno-li se to domnívati, že by zákon o ochraně cti měl najednou na mysli mimosoudní výhradu u stíhání, výhradu na ulici, v kavárně a pod.? Tomu-li tak, je pak snad myslitelné, že by zákon předpokládal nutnost soudní výhrady při mimosoudním smíru, což by bylo vůbec nemožné, když k soudnímu řízení ještě nedošlo? Nutnost soudní výhrady vede nás tedy opět k závěru, že i pojmem smíru ve smyslu uvedených ustanovení lze rozuměti jen smír soudní.

6. Mohlo by býti namítáno, že kdyby byl zákonodárce chtěl ony důležité účinky uvedené v § 18 omeziti jen na případ smíru soudního, byl by to výslovně uvedl, stejně jako v §§ 10, odst. 1 a 11, odst. 2 zákona č. 124/1924 Sb. z. a. n. ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a. n. Námitka ta by

⁵⁾ Steiner, Schutz der Ehe, str. 73.

⁶⁾ Poláček, Ochrana cti, str. 65.

⁷⁾ Storch, Řízení trestní, I., str. 137.

byla málo přesvědčivá, kdyžte hned bezprostředně předcházející § 9 mluví jen o smíru, aniž tu možno pochybovati, že tento § 9 má rovněž na mysli jen s m í r s o u d n í, nelze předpokládati, že zákonodárce chtěl sankcí v § 9 uvedenou vybaviti i smír mimosoudní čili že chtěl připustiti, aby již při nedodržení smíru mimosoudního v příčině převzaté povinnosti uveřejniti prohlášení tam zmíněné mohl soud na pouhý návrh žalobců v naříditi, aby vydávání periodického tiskopisu bylo zastaveno až do splnění zmíněné povinnosti. Skutečnost, obsah a dosah takového mimosoudního smíru, jímž odpovědný redaktor a vydavatel prý převzali zmíněnou povinnost, bylo by přece po případě dokazovati teprve zdlouhavým řízením, takže by tu nestačil pouhý návrh žalobců. Mluví-li však § 9 jen o takovém návrhu a nemá-li zřejmě na mysli celé řízení, směřující ke zjištění, zda a v jakém směru byla zmíněná uveřejňovací povinnost převzata, pak nelze pochybovati, že tu má zákon na mysli rovněž jen s m í r s o u d n í, třebaže to není výslovně řečeno, neboť jen u něho lze počítati s okamžitou zjistitelností smíru a jeho obsahu ze spisů. Pak pozbývá ovšem významu okolnost, že §§ 10 a 11 mluví o smíru soudním. Možno-li si představit, že by paralela »smír—rozsudek« měla v § 9 jiný význam než v sousedních §§ 10 a 11, možno si představit, že by tu zákon uvedl dokonce ještě před rozsudkem smír ve smyslu i smíru mimosoudního?

Leč kdyby ještě byly pochybnosti, úplně by nás přesvědčovala úvaha, že uvedený § 9 naprosto odpovídá § 20 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. v původním znění, kde je rovněž řeč o uveřejňovací povinnosti ať smírem převzaté či rozsudkem uložené a kde zajisté nebylo pochybnosti, že jde jen o smír soudní, uváží-li se, že předchozí §§ 8, odst. 2; 10, odst. 1; 12, odst. 2 a 18, odst. 1 mluví promiscue o smírném jednání čili jednání o smír ve smyslu § 8, odst. 2 a o smíru (§ 10, odst. 1), takže tu není pochybnosti, že smírem bylo tu rozuměti jen s m í r s o u d n í. Byl-li však onen § 20 do novelisovaného zákona jako nový § 9 převzat bez podstatné změny, nelze pochybovati, že i pojem smír přešel do nového zákona v stejném smyslu. Pak nelze, jak již uvedeno, ani pro § 18 zákona o ochraně cti přiznati význam okolnosti, že §§ 10 a 11 zák. č. 124/1924 Sb. z. a n. v novém znění mluví výslovně o smíru soudním, kdyžte slovo smír v předchozím § 9 má zcela stejný smysl.

Nelze konečně přehlížeti, že i § 25, odst. 4 mluví pouze o smíru, ačkoli je tam podle souvislosti tohoto ustanovení s ostatními předpisy §§ 24—26 zcela nepochybné, že jde tu jen o smír soudní. Uváží-li se vůbec, jakými zevrubnými předpisy se zákon o ochraně cti postaral o účelné vybudování smírního řízení, s nímž kombinuje důležitou instituci rozhodování o přiměřenosti zadostučinění s účinky uvedenými v § 9, odst. 1, č. 2, a jakou váhu kladou i vývody důvodové zprávy (str. 31, 32) na obligatorní jednání soudu o smír, a uváží-li se dále v souvislosti s tím, že důvodová zpráva ohledně bývalého § 14 osnovy (nynějšího § 18) zdůrazňuje, jak již nahoře uvedeno, význam instituce výhrady pro potřeby a zájmy soudního řízení (aby totiž s o u d c e mohl rozhodnouti o celém souboru sporných věcí najednou a aby druhá strana a s o u d nabyly spolehlivěji včas vědomosti o zamýšlené žalobě vzájemné), pak nemůže býti sebe menší pochybnost, že zákon má v § 18 na mysli jen výhradu stíhání u soudu a jen s o u d n í s m í r. Jen takové řešení otázky zde nadhozené hoví »přísně formalistickému a velmi kategorickému« rázu předpisu o výhradě podle § 18, jak jej plným právem zdůrazňuje rozhodnutí č. 5670 Sb. n. s.